

## Beşinci Söz

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ

Namaz kılmak ve büyük günahları işlememek, ne derece hakiki bir vazife-i insaniye ve ne kadar fitrî, münasip bir netice-i hilkat-i beşeriye olduğunu görmek istersen şu temsilî hikâyeciğe bak, dinle:

Seferberlikte bir taburda biri muallem, vazife-perver; diğeri acemi, nefis-perver iki asker beraber bulunuyordu. Vazife-perver nefer, talime ve cihada dikkat eder, erzak ve tayinatını hiç düşünmezdi. Çünkü anlamış ki onu beslemek ve cihazatını vermek, hasta olsa tedavi etmek, hattâ inde'l-hace lokmayı ağzına koymaya kadar devletin vazifesidir. Ve onun asıl vazifesi, talim ve cihaddır. Fakat bazı erzak ve cihazat işlerinde işler. Kazan kaynatır, karavanayı yıkar, getirir.

Ona sorulsa: “Ne yapıyorsun?”

“Devletin angaryasını çekiyorum.” der. Demiyor: “Nafakam için çalışıyorum.”

Diğer şikem-perver ve acemi nefer ise talime ve harbe dikkat etmezdi. “O, devlet işidir. Bana ne?” derdi. Daim nafakasını düşünüp onun peşine dolaşır, taburu terk eder, çarşıya gider, alışveriş ederdi.

Bir gün, muallem arkadaşı ona dedi:

“Birader, asıl vazifen, talim ve muharebedir. Sen, onun için buraya getirilmişsin. Padişaha itimat et. O, seni aç bırakmaz. O, onun vazifesidir. Hem sen, âciz ve fakirsin; her yerde kendini beslettiremezsin. Hem mücahede ve seferberlik zamanıdır. Hem sana âsidir der, ceza verirler. Evet, iki vazife peşimizde görünüyor. Biri, padişahın vazifesidir. Bazen biz onun angaryasını çekeriz ki bizi beslemektir. Diğeri, bizim vazifemizdir. Padişah bize teshilat ile yardım eder ki talim ve harptir.”

Acaba o serseri nefer, o mücahid mualleme kulak vermezse ne kadar tehlikede kalır anlarsın.

İşte ey tembel nefsim! O dalgalı meydan-ı harp, bu dağdağalı dünya hayatıdır. O taburlara taksim edilen ordu ise cemiyet-i beşeriyedir. Ve o tabur ise şu asrın cemaat-i İslâmiyesidir. O iki nefer ise biri feraiz-i diniyesini bilen ve işleyen ve kebairi terk ve günahları işlememek için nefis ve şeytanla mücahede eden müttaki Müslüman’dır. Diğeri, Rezzak-ı Hakiki’yi ittiham etmek derecesinde derd-i maişete dalıp, feraizi terk ve maişet yolunda rastgele günahları

işleyen fâsık-ı hâsirdir. Ve o talim ve talimat ise -başta namaz- ibadettir. Ve o harp ise nefis ve heva, cin ve ins şeytanlarına karşı mücahede edip günahlardan ve ahlâk-ı rezileden kalp ve ruhunu helâket-i ebediyeden kurtarmaktır. Ve o iki vazife ise birisi, hayatı verip beslemektir. Diğer, hayatı verene ve besleyene perestiş edip yalvarmaktır, ona tevekkül edip emniyet etmektir.

Evet, en parlak bir mu'cize-i sanat-ı Samedaniye ve bir hârika-i hikmet-i Rabbaniye olan hayatı kim vermiş, yapmış ise rızıkla o hayatı besleyen ve idame eden de odur. Ondan başka olmaz. Delil mi istersin? En zayıf, en aptal hayvan en iyi beslenir (meyve kurtları ve balıklar gibi). En âciz, en nazik mahluk en iyi rızkı o yer (çocuklar ve yavrular gibi).

Evet, vasıta-i rızık-ı helâl, iktidar ve ihtiyar ile olmadığını; belki acz ve zaaf ile olduğunu anlamak için balıklar ile tilkileri, yavrular ile canavarları, ağaçlar ile hayvanları muvazene etmek kâfidir.

Demek derd-i maişet için namazını terk eden, o nefere benzer ki talimi ve siperini bırakıp çarşıda dilencilik eder. Fakat namazını kıldıktan sonra Cenab-ı Rezzak-ı Kerîm'in matbaha-i rahmetinden tayinatını aramak, başkalara bâr olmamak için kendisi bizzat gitmek; güzeldir, mertliktir, o dahi bir ibadettir. Hem insan ibadet için halk olunduğunu, fitratı ve cihazat-ı maneviyesi gösteriyor. Zira hayat-ı dünyeviyesine lâzım olan amel ve iktidar cihetinde en edna bir serçe kuşuna yetişmez. Fakat hayat-ı maneviye ve uhreviyesine lâzım olan ilim ve iftikar ile tazarru ve ibadet cihetinde hayvanatın sultanı ve kumandanı hükmündedir.

Demek ey nefsim! Eğer hayat-ı dünyeviyeği gaye-i maksat yapsan ve ona daim çalışsan en edna bir serçe kuşunun bir neferi hükmünde olursun. Eğer hayat-ı uhreviyeği gaye-i maksat yapsan ve şu hayatı dahi ona vesile ve mezraa etsen ve ona göre çalışsan; o vakit hayvanatın büyük bir kumandanı hükmünde ve şu dünyada Cenab-ı Hakk'ın nazlı ve niyazdar bir abdi, mükerrem ve muhterem bir misafiri olursun.

İşte sana iki yol, istediğini intihab edebilirsin. Hidayet ve tevfiği Erhamü'r-Râhimîn'den iste.